Szoknya - valószínűleg Dersffy Orsolya ruhatárából

Textil- és viseletgyűjtemény

Leltári szám:	52.2854.1
Készítés ideje:	1610 KÖRÜL
Készítés helye:	Magyarország; Itália
Anyag:	nyírott láncbársony
Technika:	ezüstszállal domborúan hímzett (skófium); selyemfonallal hímzett
Méretek:	hosszúság: 120 cm szélesség: 350 cm

Az itáliai bársonyszövetből 1610 körül Magyarországon szabott és hímzett szoknya díszítésének motívumkincse és kompozíciója reneszánsz forrásból táplálkozik. A 16. század első felében megjelent mintakönyvekben a hullámos szárra fűzött mustrák sokaságával találkozhatunk, közöttük fellelhető a szoknyán lévő, rozettákat és akantuszleveleket körülölelő indás minta is. (Ld. *Modelbuch aller Art Nehewercks und Stickens*. Franckenfort am Meyn bei Christian Egenolff, 1527 [reprint: Dresden, 1880] Tafel 52. - ld. itt).

A szoknya sávokba komponált hímzését aranyozott ezüstfonalból készült négyes fonatok fogják közre. Két keskenyebb között egy szélesebb, folytatólagosan komponált hímzésminta díszíti a szoknya elöl összezáródó két elejét és körben az alját is. A keskeny sávban aranyfonallal geometrikusan letuzött domború hímzéssel előállított szalag fut, rajta rozetták és ellentétes állású tulipánok váltakoznak. A széles sávban hullámvonalban vezetett, aranyozott ezüstdróttal (skófium) hímzett indából, ezüst kacsok, zárt arany gránátalmák, zöld küllős rozetták, arany tulipánok, zöld, zegzug vonalban letűzött szőlőlevelek nőnek ki. Az indák önmagukba visszafordulva háromféle motívumot ölelnek körül: arany közepű, hasadó, ezüst gránátalmát, vörös vagy zöld akantuszvirágot, és koncentrikus körökből kialakított rozettát. A díszítőelemek mindegyikét aranyfonalas hímzés kereteli.

Hasonló módon díszített szoknyában, ún. magyar vállas viseletben látható Esterházy Orsolya (1639–1682) Benjamin Block által 1668-ban festett egészalakos portréján (Fraknó, Esterházy-várkastély - ld. itt), és ebben az öltözékben örökítette meg halotti képén Jacob Hoffmann és Jacob Hermundt is (MNM TKCs, ltsz.: 55.1473 - ld itt).

A ruhadarabot elsőként az Esterházy István halálakor, 1641 júliusában felvett jegyzék említi elsőként, mégpedig az elhunyt és felesége ruhaleltárától jól elkülönítve: : *Az Aszony ő naga' Ruhaia Egy Szkofium Arannial ezwstel varrot fekete bársoni szoknia.* Ennek alapján feltételezhező, hogy a szoknya Esterházy István édesanyja, az 1619-ben elhunyt Dersffy Orsolya egykori ruhatárából származik.

Irodalom

- Szerk.: Pásztor Emese: *Az Esterházy-kincstár textíliái az Iparművészeti Múzeum gyűjteményében*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 2010. - Nr. 19. (Tompos Lilla)
- Tompos Lilla: *Magyar hagyományok az öltözködésben*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1994. - Nr. 4.
- Radvánszky Béla: *Magyar családélet és háztartás a XVI-XVII. században. I. (Reprint)*. Helikon Kiadó, Budapest, 1986. - 154. kép
- *Historic Hungarian Costume From Budapest*. Whitworth Art Gallery (Manchester), Manchester, 1979. - Nr. 3.
- Höllrigl József: *Magyar viselettörténeti kállítás. Leíró lajstrom*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1938. - p. 15. Nr. 9.

© 2012-2026, Minden jog fenntartva Iparművészeti Múzeum

© 2012-2026, Minden jog fenntartva Iparművészeti Múzeum